

*В. О. Омельчук,
кандидат наук з державного управління*

СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА

У статті здійснено аналіз підходів до сутності та змістового наповнення категорії "механізм регулювання". Дано авторське трактування сутності механізму регулювання ринку доступного житла. Розроблено концептуальну схему його побудови та використання.

In given article it is analyzed approaching to essence and semantic filling of category "mechanism of regulation". Author interpretation of essence of accessible habitation market regulation mechanism is given. The conceptual chart of it construction and use is developed.

Ключові слова: державне регулювання, ринок доступного житла, механізм регулювання.

Key words. Government regulation, market of accessible habitation, mechanism of regulation.

ВСТУП ТА ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Житлова сфера є локомотивом соціально-економічного розвитку постіндустріального світу. Там, де створені якнайкращі умови для життя, концентруються кадри та інвестиції, сучасне житло стає центром профілактики здоров'я і отримання інформації (знань). У житловій сфері концентрується основна маса інновацій — як технологічних, так і соціальних. У зв'язку з цим здатність регіонального рівня регулювання ринку доступного житла до концентрації інвестиційного і венчурного капіталу в житловій сфері найбільшою мірою визначатиме перспективи соціально-економічного розвитку кожної країни. Тому житлова сфера є одним з найбільш важливих сегментів у державному регулюванні.

Проблематика державного регулювання, в тому числі й у житловій сфері, є предметом численних досліджень [5; 9; 12; 13; 14; 16; 20]. Але сутність поняття "механізм регулювання ринку доступного житла" не визначено.

Метою статті є встановлення сутності та складових державного регулювання ринку доступного житла.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Для означення сутності поняття "механізм регулювання ринку доступного житла" необхідно здійснити

пошук відповідей на ряд ключових питань: що таке державне регулювання взагалі? що собою становить механізм регулювання взагалі? яке змістове наповнення даної категорії? Адаже, на жаль, у фаховій літературі поняття "механізм регулювання" є одним із найбільш уживаних, проте лише в невеликій кількості робіт можна знайти спробу окреслити, що собою становить означене поняття.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Найперше слід визначитися з тим, що собою являє державне регулювання взагалі та державне регулювання ринку доступного житла.

У деяких вітчизняних підручниках з макроекономіки державне регулювання трактується як діяльність держави щодо створення правових, економічних і соціальних передумов, необхідних для функціонування економічного механізму згідно з цілями й пріоритетами державної економічної політики, заради реалізації національних інтересів держави [8, с. 95—96]. З таким визначенням важко погодитися, адже воно означає, що державі достатньо створити передумови для діяльності ринкового механізму — цілі і пріоритети національної політики будуть розв'язані. В реальності далеко не всі проблеми може вирішити ринковий механізм, особливо у житловій сфері. Про це переконливо свідчить світовий досвід.

Достатньо поширеним є трактування державного регулювання як системи заходів. Так, І.Р. Михасюк визначає державне регулювання як "комплекс заходів держави, спрямованих на скерування суб'єктів економічної діяльності в напрямі, необхідному для досягнення поставлених органами державної влади й управління цілей" [9, с. 8]. Автор російського підручника "Основы государственной экономической политики" Ходов А.Г. дає визначення державного регулювання як системи типових заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, здійснюваних правомочними державними установами і громадськими організаціями з метою стабілізації і пристосування існуючої соціально-економічної системи до умов, що змінюються [18]. Аналогічне визначення дається і деякими вітчизняними фахівцями, з модифікаціями мети регулювання. В якості такої визначається підтримка оптимальних пропорцій суспільного виробництва і запобігання в ньому кризовим ситуаціям [4] або забезпечення виконання державою своїх функцій [5, с. 304]. З таким підходом не можна погодитися з двох причин.

1. Заходами законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру далеко не вичерпуються можливі дії держави. Вона, наприклад може виступати і як самостійний економічний агент на певному сегменті, і як інвестор і т.д.

2. Ще більше не можна погодитися з дискретністю державного регулювання, як це передбачається в такому підході. На наш погляд, державне регулювання — неперервний процес, можуть змінюватися форми, методи, цілі регулювання, однак це не може бути певна обмежена кількість заходів, навіть здійснена системно.

Ще один підхід до державного регулювання розглядає його суть як вплив держави на відтворювальні процеси в економіці відповідними засобами з різними цілями — зорієнтувати суб'єктів господарювання та окремих громадян на досягнення цілей та пріоритетів державної політики суспільного розвитку [17, с. 5]; досягнення суспільно корисних результатів [10, с. 14]; коригування економічної діяльності фізичних і юридичних осіб [16, с. 122]. Даний підхід позбавлений вади дискретності дій держави, однак надає їй надто пасивну роль, адже цілі регулювання досягаються лише через інших економічних агентів.

Зміст поняття державного регулювання, в тому числі й ринку доступного житла, дуже добре розкривається через загальну функціональну модель управління. Характерними для функціональної моделі є наступні положення [13]:

— функція регулювання є завершальною в послідовному ланцюжку

функцій контролю і аналізу;

— функція контролю несе в собі відповідне порівняння планів, очікування і намірів з фактичною інформацією, оцінками фактичного положення справ на ринку доступного житла (наприклад, динаміка черги на поліпшення житлових умов, ціни на житлову нерухомість);

— функція аналізу, що безпосередньо передує функції регулювання, виявляє причини відхилень від запланованого, чинники впливу і їх величину (як, наприклад, ускладнення та бюрократизація дозвільної системи на будівництво і, як результат, недостатній обсяг будівництва житла);

— на регулюючу функцію, як і на ряд інших функцій, діє зовнішнє середовище;

— регулюючі дії на об'єкт регулювання можуть здійснюватися не тільки через державні структури, але і (у іншій формі та іншою мірою) через недержавні структури, а також непрямым — через параметри зовнішнього середовища (так зване непряме і параметричне регулювання).

Таким чином, зміст регулюючої функції, регулюючих механізмів має як свою базу результатів контролю ситуації, що складається, на ринках нерухомості і її детальний аналіз, з визначенням першопричин негативних явищ, розробкою альтернативних шляхів виправлення ситуації і вибору кращого шляху. Очевидно, що регулююча функція держави, зокрема й на ринку доступного житла, є динамічною, гнучко змінною в залежності від рівня і якості розвитку ринкових відносин, регіональних традицій.

На нашу думку, при окресленні сутності державного регулювання необхідно врахувати наступне. Суспільство являє собою соціально-економічну систему. Дана система, як всяке системне утворення, складається з підсистем — інших соціально-економічних систем з певними властивостями, наприклад, ринок взагалі або ринок житла. В ряді випадків система з заданими властивостями може не існувати. Так, наприклад, на даному етапі можна констатувати відсутність ринку доступного житла. Тоді державне регулювання буде включати діяльність держави щодо створення та розвитку певної соціально-економічної системи в напрямі набуття нею властивостей, визначених цілями державної політики. Якщо конкретизувати дане визначення відносно ринку доступного житла, то державне регулювання полягатиме, по-перше, в діяльності щодо виокремлення з загального ринку житла його сегмента — ринку доступного житла. Мова йде, фактично про створення ринку доступного житла. По-друге, його подальший розвиток в напрямі бажаних властивостей, зокрема підвищення доступності житла в соціальному та комерційному сенсі та більшої

місткості ринку доступного житла, особливо в регіонах, де житлова проблема особливо гостра.

Регулювання будь-яких процесів та сегментів найбільш продуктивно, на наш погляд, розглядати, застосовуючи концепт "механізм регулювання", який поєднує воедино власне ринкові механізми та суб'єктивні (вольові) дії держави, в тому числі і як економічного агента.

Створення теоретичної концепції будь-якого механізму в економіці є достатньо складним завданням. І справа не тільки в невизначеності предмета вивчення, але і у відносній непристосованості наявного понятійного апарату сучасної економічної науки.

У вітчизняній фаховій літературі існує підхід, за якого механізм державного регулювання зводиться до системи державного регулювання певної сфери. Наприклад, Чучіна І.М. визначає організаційно-економічний механізм як систему регулювання, що охоплює адміністративні структури, організаційно-економічні, соціальні форми, методи і засоби, а також правові норми впливу (відносно інноваційної діяльності — прим. наша) [21, с. 207]. Проблема означення сутності державного регулювання будь-якого ринку, в тому числі й ринку доступного житла, на наш погляд, полягає ще у тому, що, за невеликим винятком, всі сучасні економіки, в тому числі й українська, є змішаними, адже ринкові відносини паралельно функціонують з діями держави в економіці як окремого економічного агента. Тому, як вірно відзначає Акулов М.Г. "і економічна політика, і механізм господарювання мають органічно поєднувати власне ринковий механізм і державно-економічне регулювання" [1]. Тому зведення механізму державного регулювання до системи державного регулювання є некоректним, бо при цьому поза увагою лишаються ринкові аспекти такого регулювання, зокрема участь держави як суб'єкта ринкових відносин, а не тільки як їх регулятора.

Під механізмом досить часто розуміють сукупність методів та заходів (важелів), які застосовуються з певною метою [6; 15].

Однак, на наш погляд, такий підхід є методологічно не цілком коректним, адже має принципові дві суттєві вади. По-перше, не можна погодитися з тим, що механізм пов'язують з суб'єктивною складовою. Так, Чернов С.О. визначає державний механізм регулювання інноваційної діяльності як сукупність способів, заходів та методів збору інформації щодо конкурентного середовища, в якому діє підприємство, кількісних та якісних характеристик інноваційного попиту, перспектив його розвитку, а також методичних підходів до розробки державної стратегії підтримки окремих підприємств та галузей еко-

номіки [20]. Якщо виходити з того, що механізм — це певна сукупність заходів, то, коли заходи не здійснюються, — й відповідного механізму не існує. Він з'являється тільки тоді, коли суб'єкт починає застосовувати певні заходи. Ми вважаємо, що такий підхід є некоректним, адже механізми є явищем об'єктивним, незалежним від застосування суб'єктом тих чи інших заходів.

По-друге, не коректно зводити механізм до простої сукупності заходів чи факторів, які впливають на певну сферу. Якщо звернутися до сутності даного поняття в механіці (а саме звідти економіка запозичила дану категорію), то механізм означає "пристрій, що передає чи перетворює (відтворює) рух". Але пристрій — це не просто сукупність деталей, ці деталі з'єднані таким чином, що дія на одну з них викликає рух інших і т.д.

Переходячи до економічної сфери, зокрема до регулювання ринку доступного житла, слід відзначити, що методологічно правильно говорити про механізми лише тоді, коли певні початкові явища зумовлюють виникнення і розвиток інших явищ, тобто між ними існують причинно-наслідкові та зворотні зв'язки. Тоді механізм регулювання доцільно визначити як системну сукупність взаємопов'язаних економічних явищ (процесів), які впливають на стан соціально-економічної системи, де діє механізм в поточному та майбутньому періоді. Суб'єкт регулювання може застосовувати певні дії, щоб прискорити чи загальмувати певні явища і таким чином впливати на стани та траєкторію розвитку певної соціально-економічної системи. Якщо такі дії застосовані не будуть, то це не означає що механізм зникне — в такому разі коректно говорити, що даний механізм не використовується. В цьому полягає, на наш погляд, суть застосування механізму регулювання до будь-якого ринку, в тому числі й ринку доступного житла.

Основи теорії механізмів досить ґрунтовно викладені в монографії російського вченого Ю.М. Осипова "Основи теорії хозяйственного механизма" [11]. На думку даного автора, механізм — це організація організації. Якщо щось організовано, то воно розділено і об'єднано одночасно. За Ю.М. Осиповим, механізм — не просто організаційна, але і безпосередньо організуюча система. З такої позиції будь-який, навіть найпростіший акт організації, є механізмом. Важливим є зауваження Ю.М. Осипова, що механізм необхідно розглядати як систему, в цілісному виразі. Сама по собі взаємодія між двома явищами — вже механізм у найпростішому варіанті. Механізм системи складний, як складна і сама система. Механізм завжди є сукупністю механізмів, тобто підмеханізмів.

У дисертаційних дослідженнях Лич Г.В. [7], Бажан І.І. [2], Хоменко Я.В. [19], Денисенка М.П. [3] механізм розкривається саме в такому аспекті — як певне системне утворення, яке складається з різних блоків (підсистем) з численними прямими і зворотними зв'язками.

Для того, щоб рішення суб'єкта регулювання впливали на певні процеси, необхідні відповідні складові: інститути, зв'язки, нормативні акти, які визначали б наслідки для економічних процесів тих чи інших прийнятих рішень. Іншими словами, необхідні певні своєрідні передаточні пристрої, які й створюють зв'язок між рішенням суб'єкта регулювання та соціально-економічними процесами в певній системі. Суб'єкти та економічні відносини між ними є основними елементами, складовими, які становлять структурний каркас механізму. Проте економічні відносини зумовлюються як об'єктивними економічними законами, так і тими правилами, які встановлені нормативно-правовими актами.

Отже, під механізмом державного регулювання ринку доступного житла слід розуміти цілісну систему причинно-наслідкових зв'язків, зумовлених об'єктивними економічними законами та нормативно-правовим полем між рішеннями суб'єкта регулювання та поточними і майбутніми станами означеного ринку.

Відносно державного регулювання ринку доступного житла доцільно виділити два аспекти:

1) побудову (конструювання) механізму державного регулювання ринку доступного житла;

2) використання механізму державного регулювання ринку доступного житла для цілей державної житлової політики.

Відносно першого аспекту важливий момент визначає в Хоменко Я.В., яка пов'язує ефективність механізму управління з трьома індикаторами (в термінології автора "речами" [19, с. 11]): 1) цілісністю соціоекономічної системи, на регулювання якої спрямований механізм; 2) рівнем керованості; 3) діючим механізмом управління.

І хоча дана авторка не відзначає, що вищенаведені "речі" і є тими чинниками, які визначають взагалі можливість існування механізмів у тих чи інших сферах, проте насправді вони є тими обмеженнями, які накладаються на ті соціоекономічні системи, в яких існують або ж можуть існувати механізми регулювання. Зокрема, найбільш важливим, на наш погляд, є перша з наведених вище "речей": цілісність соціально-економічної системи. Іншими словами, якщо певний сектор чи сфера є цілісним системним утворенням, тоді до нього можна застосувати механізм регулювання. В протилежному разі причинно-наслідковий зв'язок між регулюючими діями та очікуваними наслідками відсутній.

Друга з вищенаведених "речей" є нічим іншим, як вимогою детермінованості зв'язку між причинами та наслідками. Якщо зв'язок між ними є випадковим, то система є слабо керованою, так як внаслідок однієї й тієї ж управлінської дії можна з різною ймовірністю очікувати різних, можливо, протилежних, наслідків.

Третій індикатор, виділений Хоменко Я.В. як вимірник ефективності, на наш погляд, відображає той об'єктивний факт, що система регулювання завжди немов би надбудовується на систему управління, якщо в якості такої розуміти і саморегулювання в певній сфері за допомогою ринкових відносин.

Механізм регулювання ринку доступного житла, як і будь-яка система, повинен мати системоутворювальні ознаки, що відокремлюють його від зовнішнього середовища. В якості таких виділяють три основні питання будь-якого механізму регулювання: що? хто? і як? Іншими словами, для розуміння суті механізму необхідно роз'яснення таких моментів [11]:

1) систему цілей регулювання: що?

2) систему суб'єктів регулювання: хто?

3) систему способів (інструментів) регулювання: як?

Ці три системи є підсистемами (підмеханізмами, за Ю.М. Осиповим) самого механізму регулювання ринку житла (в т.ч. й доступного житла).

У цілому, це вірно, але, на наш погляд, таких системоутворювальних принципів насправді чотири:

1) що буде регулюватися: об'єкт регулювання?

2) яка мета регулювання: система цілей?

3) які методи регулювання: система інструментів регулювання?

4) хто здійснюватиме регулювання: суб'єкти регулювання?

Вищенаведена послідовність принципів відповідає логіці конструювання механізму регулювання (рис. 1).

Спочатку необхідно визначити об'єкт, реальний чи той, який буде створено. Потім необхідно визначити, навіщо будуть здійснюватися регуляторні впливи. Без визначення цілей неможливо забезпечити зворотній зв'язок між конкретними діями і їх ефективністю, існуватиме загроза регулювання заради регулювання. Після окреслення об'єкта та цілей регулювання доцільно провести вибір інструментів, за допомогою яких можна досягти (наблизитися) до поставлених цілей. І тільки після вибору інструментів можна вказати, які суб'єкти можуть або повинні їх застосувати. Представлення суб'єктів регулювання в ієрархії принципів перед інструментами, здійснене Ю.М. Осиповим, є некоректним, адже ринок доступного житла є складним утворенням і, на-

приклад, в Україні не існує одного суб'єкта (з державних чи ринкових інституцій), який міг би впливати на всі аспекти функціонування даної соціально-економічної системи. Якщо обрано інструменти впливу, то тоді є можливість визначити, в компетенції яких суб'єктів знаходиться можливість їх використання, а отже, й включити їх у механізм регулювання.

У випадку, коли механізм регулювання сконструйовано і здійснюється його застосування, то взаємодія між вищезначеними блоками дещо інша. Суб'єкти регулювання здійснюють регуляторні дії до об'єкту регулювання (в даному разі ринку доступного житла), використовуючи інструменти, застосування яких віднесено до їх компетенції. Одним з найважливіших елементів механізму регулювання ринку доступного житла на етапі використання є блок моніторингу. Він забезпечує зворотній зв'язок та розвиток (коригування) механізму регулювання. Фактично даний блок дозволяє оцінити ефективність застосування окремих регуляторних інструментів та функціонування механізму регулювання в цілому. Оцінка здійснюється шляхом зіставлення змін, що відбулися в об'єкті регулювання (ринку доступного житла), та цілей (бажаних станів соціально-економічної системи, яка є об'єктом регулювання). Таке зіставлення дозволяє здійснити коригування окремих інструментів та механізму в цілому, що забезпечує його гнучкість, адаптацію до змін в об'єкті регулювання та зовнішньому оточенні. Моніторинг також відіграє ключову роль і на етапі конструювання, адже без нього деталізувати систему цілей регулювання та підібрати адекватні інструменти впливу просто неможливо. Тобто можна задати ідеальний (бажаний) стан (у даному разі ринку доступного житла). Однак для того, щоб його досягти, необхідне ретельне дослідження реального поточного стану та тенденцій об'єкта регулювання. Це дозволяє встановити, наскільки відрізняються поточний та бажаний стани ринку доступного житла. Після встановлення означених відмінностей, виходячи з їх величини, підбирається базовий набір інструментів, за допомогою яких можна перевести або наблизити поточний стан до бажаного.

Звертаючись до опису змістовного складу механізму державного регулювання ринку доступного житла, необхідно окреслити межі системи, яку ми позначили даним механізмом. Механізм регулювання ринку доступного житла поєднує власне ринкову складову соціально-економічної системи, яка регулюється, та дії суб'єкта регулювання і пов'язані з ними перетворення. Тому своєрідним "ядром" механізму регулювання є взаємопов'язані процеси в різних сферах ринку доступного житла.

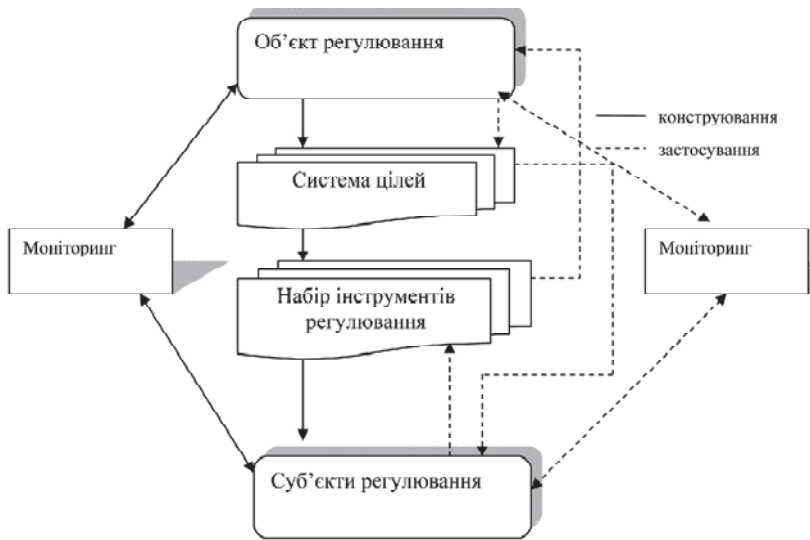

Рис. 1. Основні підсистеми механізму регулювання ринку доступного житла

Джерело: розроблено автором

Основою для такого механізму є економічні закони. Кожен з них зумовлює ті чи інші процеси та зв'язки між компонентами соціально-економічної системи, їх сума не є механічною, разом вони дають певний синергетичний ефект, в результаті чого певна соціально-економічна система, якою є ринок доступного житла, не є механічною сумою законів. В результаті синергії утворюється нова якість, яка базується на взаємодії. Хоча слід відзначити, що, як і в будь-якій системі, в ринку доступного житла можна виділити найбільш важливі компоненти, процеси в них та їх взаємозв'язки і менш важливі з позиції регулювання.

Перші є основою системи, другі — доповняльними елементами. Для

конструювання механізму державного регулювання необхідно (рис.2):

- 1) якомога повніше усвідомити основні причинно-наслідкові зв'язки між складовими соціально-економічної системи, яка є об'єктом регулювання;
- 2) окреслити той стан (послідовність станів) об'єкта, які є бажаною метою регулювання;
- 3) ідентифікувати ті складові або процеси, які за наслідками можуть мати найбільш позитивний (в контексті досягнення мети) вплив на стан об'єкта регулювання (ідентифікувати "точки впливу");
- 4) обрати інструменти, які зможуть найбільш ефективно впливати на обрані "точки впливу";
- 5) добувати необхідні складові

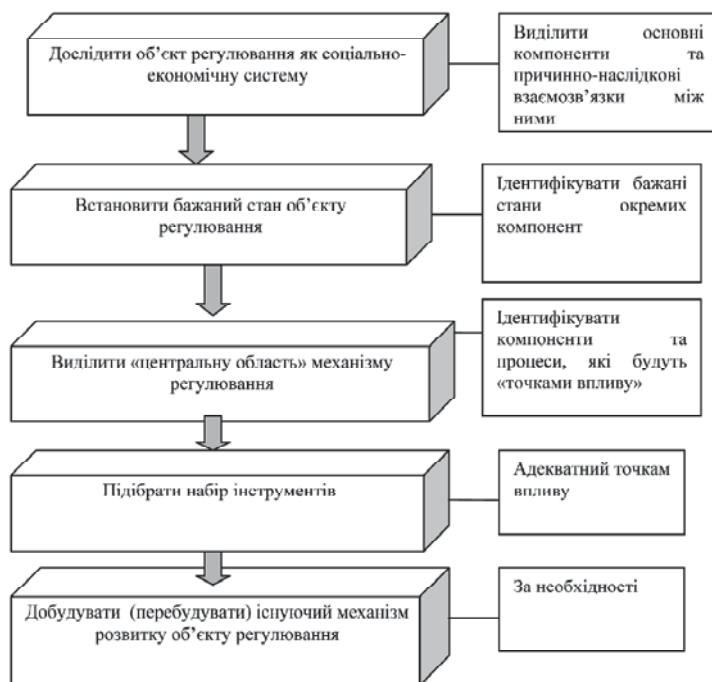

Рис. 2. Послідовність конструювання механізму регулювання ринку доступного житла

Джерело: розроблено автором.

в соціально-економічній системі: інститути, нормативно-правове забезпечення тощо, які дадуть змогу ефективно застосувати обрані інструменти впливу.

Якщо механізм регулювання будь-якої соціально-економічної системи сконструйовано, настає етап його використання. Послідовність його застосування дещо відмінна від послідовності конструювання (рис. 2) і наведена на рис. 3.

Представлена на рис.3 концептуальна схема застосування (уже сконструйованого) механізму регулювання передбачає його циклічне функціонування. Так, якщо у разі застосування обраних інструментів до ідентифікованих точок впливу стан регульованої соціально-економічної системи не наближається до бажаного, то сконструйований механізм регулювання продовжує функціонувати без змін. Якщо ж позитивних змін у регульованій системі не відбувається, то послідовно має дослідитися правильність ідентифікації найважливіших точок впливу, обрання найефективніших інструментів впливу та створення (наділення повноваженнями) суб'єктів регулювання. Якщо на кожному етапі виявлено помилки, відбувається коригування механізму регулювання, що забезпечує його розвиток. Після коригування механізм повертається у режим застосування. Проте можливий випадок, коли коригувальні дії на всіх етапах не справляють позитивних змін на роботу механізму регулювання. Це з найбільшою вірогідністю вказує, що при встановленні цілей була присутня політична компонента, що зумовило задання такого бажаного стану об'єкта регулювання, досягти якого неможливо. В такому разі необхідним є перегляд цілей, після чого здійснюється повернення до етапу конструювання з врахуванням зміни цілей (бажаного стану регульованого об'єкта).

ВИСНОВКИ

Механізм державного регулювання є складною категорією. Під механізмом державного регулювання ринку доступного житла слід розуміти цілісну систему причинно-наслідкових зв'язків, зумовлених об'єктивними економічними законами та нормативно-правовим полем між рішеннями суб'єкта регулювання, поточними і майбутніми станами означеного ринку. Механізм регулювання може існувати та функціонувати лише в системі, водночас він і сам є системою. Маючи в своєму складі ядро — об'єктивні економічні причинно-наслідкові зв'язки, зумовлені економічними законами, — він включає і складову, пов'язану з причинно-наслідковими зв'язками, зумовленими правилами поведінки в регульованій системі, встановленими суб'єктами регулювання. Перша складова діє завжди в будь-якій системі, в тому числі й на ринку доступного жит-

ла. Необхідність у другій складовій виникає тоді, коли стан системи (в даному разі ринку доступного житла) не задовольняє суб'єкта, який має повноваження щодо зміни правил поведінки інших суб'єктів у регульованій системі. Як правило, таким суб'єктом є органи влади різного рівня. Від того, наскільки синхронно діятимуть обидві складові, залежить ефективність функціонування механізму регулювання ринку доступного житла.

Література:

1. Акулов М.Г. Сучані тенденції та функції становлення господарського механізму на мезорівні / М.Г. Акулов // Збірник наукових праць УДАУ. — 2010. — Вип.72. — Ч.2: Економіка. — Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=7>

2. Бажан І.І. Організаційно-економічний механізм державного регулювання ефективного використання трудового потенціалу України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.02.03 / І.І. Бажан. НДЕІ. — К., 2004. — 18 с.

3. Денисенко М.П. Науково-методичні основи активізації інвестування в Україні: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.02.03 / М.П. Денисенко. НДЕІ Мінекономіки України. — К., 2002. — 31 с.

4. Зухба Д.С. Принципы и проблемы государственного регулирования экономики / Д.С. Зухба, Е.Н. Зухба, Н.Г. Каптуренко. — Донецк: ИПЦ "Донецк", 1991. — 25 с.

5. Кундицький О.О. До питання про суть державного регулювання економіки / Кундицький О.О. // Науковий вісник НАУУ: зб. наук. праць. — 2006. — Вип.16.2. — С. 302—307.

6. Курганська Б.М. Організаційно-економічні механізми забезпечення конкурентоздатності підприємства (на прикладі швейної промисловості): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 [Електронний ресурс] / Б.М. Курганська; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. — Л., 2002. — 21 с.

7. Лич Г.В. Організаційно-економічний механізм формування і ефективного використання людського капіталу: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.03 / Г.В. Лич. НДЕІ Мінекономіки України. — К., 2007. — 18 с.

8. Макроекономіка: підручник [А.Г. Савченко, Г.О. Пухтаєвич, О.М. Тітьонко та ін.] / За ред. А.Г. Савченка. — К.: Либідь, 1995. — 208 с.

9. Михасюк І.Р., Швайка Л.А. Державне регулювання економіки / І.Р. Михасюк, Л.А. Швайка: підручник. — Львів "Магнолія плюс"; видавець СПД ФО "В.М. Піча", 2006. — 220 с.

10. Орешин В.П. Государственное регулирование национальной экономики / В.П. Орешин: учеб. пособие. — М.: Юристъ, 1999. — 272 с.

11. Осипов Ю.М. Основы теории хозяйственного механизма / Ю.М. Осипов. — М.: МГУ, 1994. — 368 с.

12. Пінчук І.О. Господарсько-

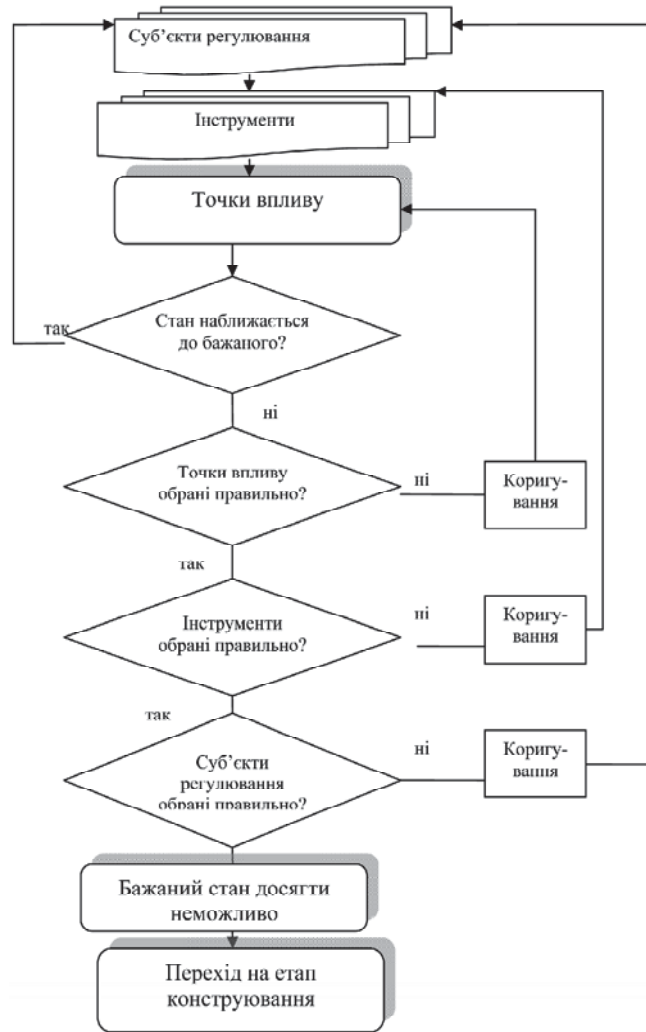

Рис. 3. Концептуальна схема функціонування механізму регулювання ринку житла на етапі застосування

Джерело: розроблено автором.

політичний механізм як інституціональна модель функціонування національної економіки: дис. канд. екон. наук: 08.00.01/І.О. Пінчук; ПНТУ ім. Ю. Кондратюка. — Полтава, 2007. — 239 с.

13. Полянський А.І. Систематизація механізмів державного регулювання на ринках нерухомості / А.І. Полянський, М.М. Солов'єв // Недвижимость и инвестиции. Правовое регулирование. — 2001. — №4. — Режим доступу: http://www.dpr.ru/journal/journal_7_4.htm

14. Польова Н.М. Формування механізму управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств / Н.М. Польова, В.О. Шпильова // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — №4(94). — С. 130 — 134.

15. Романівець Р.М. Економічний механізм інноваційної активності: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.01 / Р.М. Романівець; ДНУ — Донецьк, 2008. — 20 с.

16. Саниахметова Н.А. Регулирование предпринимательской деятельности в Украине: организационно-правовые аспекты / Н.А. Саниахметова. — Одесса, 1998. — 242 с.

17. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: навч. посібник / Стеченко Д.М. — К.: МАУП, 2000. — 176 с.

18. Ходов Л.Г. Основы государственной экономической политики: учебник / Ходов Л.Г. — М.: Изд-во БЭК, 1997. — 332 с.

19. Хоменко Я.В. Методологічні засади формування політики сталого економічного зростання в регіоні: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / Я.В. Хоменко. НДЕІ Мінекономіки України. — К., 2009. — 36 с.

20. Чернов С.О. Державний механізм регулювання інноваційних процесів на основі дослідження та оцінки конкурентоспроможності промислової продукції: автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / С.О. Чернов; Донец. держ. ун-т упр. — Донецьк, 2005. — 20 с.

21. Чучіна І.М. Удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності як фактора забезпечення конкурентоспроможності підприємств / І.М. Чучіна / Економічний простір. — 2009. — №.25 — С. 207—213.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2010 р.